

9.3.2021

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

Valitus Espoon kaupunginvaltuuston päätöksestä hyväksyä Miilukorpi II -asemakaava

Viite: Espoon kaupunginvaltuuston päätös 25.1.2021 / § 11

Valittajat: Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry. ja Espoon ympäristöyhdistys ry.

Prosessiosoite:

Erityisasiantuntija Lauri Kajander
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Itälahdenkatu 22 b A, 00210 Helsinki
Puhelin 045 1140 088
uusimaa@sll.fi

Vaatimukset:

Ensisijaisesti vaadimme että hallinto-oikeus kumoaa Espoon kaupunginvaltuuston päätöksen 25.1.2021 § 11 (*Liite 1*) hyväksyä Miilukorpi II -asemakaava lainvastaisena.

Toissijaisesti vaadimme, että hallinto-oikeus kumoaa kaavasta lainvastaisina aluevaraukset, jotka on yksilöity valituksen *liitteessä 2* (Kohdekuvaukset).

Lisäksi vaadimme päätöksen toimeenpanokieltoa muutoksenhaun käsittelyn ajaksi.

Vaatimusten perustelut:

- 1. Kaava ei perustu MRL 9§:n tarkoittamalla tavalla kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin, ja on siten lainvastainen.***

Miilukorpi II -asemakaava on ollut vireillä vuodesta 2004 alkaen, kunnes se on hyväksytty Espoon kaupunginvaltuustossa tammikuussa 2021 – siis yli 16 vuoden ajan. Kaava-alue on kaavatyön kestäessä supistunut (kts. *Liite 3 – Kaavan vaiheet*).

Espoon kaupunginvaltuuston lopulta hyväksymän asemakaavan alueen kaavaratkaisu on pääpiirteissään esitetty jo vuonna 2007 (ns. kaavas suunnitelma, kts. *Liite 3*), minkä jälkeen siihen on tehty kaavoituksen jatkuessa lähinnä hienosäätöä.

Vuoden 2007 kaavasunnitelman ratkaisu pohjautuu elinympäristöjen/luontotyyppien osalta luontoselvitykseen, jonka maastotyöt on tehty vuonna 2005. Kyseisessä selvityksessä on tunnistettu alueelta arvokkaita luontokokonaisuuksia ja -kohteita sekä annettu näille säästämissuosituksia, joita ei kuitenkaan kaikin osin ole kaavaratkaisussa otettu huomioon (kts. *Liite 4 - Luontoselvitysten tuloksia ja suosituksia*). Vuoden 2005 luontoselvitys on myös arvokkaiden elinympäristöjen/luontotyyppien tunnistamisen suhteen hyvin puutteellinen ja osin virheellinen, minkä osoittavat kaavaehdotuksen (2017) laatimisen jälkeen tehdyt luontoselvitykset (kaavoittajan teettämä 2017, julkaistu 2018; Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin teettämä, 2017, saatettu kaavoittajan tietoon kaavaehdotuksen lausuntokierroksella ja toimii tämän valituksen *liitteen 2* perustana; Uudenmaan maakuntaliiton teettämä 2019). Vuoden 2005 selvityksessä on jäänyt arvokkaiksi luontokohteiksi tunnistamatta etenkin korpia, metsälaitumia/hakamaita ja lehtoja (kts. *Liite 2 - Kohdekuvaukset*), lehtoja on myös virheellisesti määritetty lehtomaisiksi kankaiksi. Selvitys ei myöskään sisällä tietoja kaava-alueella sijaitsevien elinympäristöjen/luontotyyppien uhanalaisuudesta, koska ensimmäinen Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvio julkaistiin vasta vuonna 2008.

Kaavan laatimistyö on ollut välillä jäissä, mutta sitä on jatkettu v. 2015. Kaavatyö on perustunut valtaosalla v. 2021 hyväksytyn asemakaavan aluetta elinympäristöjen/luontotyyppien osalta edelleen vuoden 2005 jo alun perinkin puutteelliseen luontoselvitykseen. Vuonna 2015 tämä selvitys on ollut jo 10 vuotta vanha, ja pahasti vanhentunut, koska kaava-alueen metsille on kertynyt vuoteen 2005 verrattuna lisää ikää ja niiden luonnontilaisuuden aste on noussut mm. lahopuumäärän kasvun johdosta. Luontotyyppien uhanalaisarvioinnin tuloksetkin olisivat olleet käytettävissä, mutta niitä ei ole hyödynnetty. Kuitenkin elinympäristöjä/luontotyyppijä koskien sama luontoselvitys on ollut lopullisen kaava-alueen osalta myös kaavaehdotuksen (2017) pohjana, eli kaavaehdotus on pohjautunut 12 vuotta vanhaan, alun perinkin puutteelliseen luontoselvitykseen.

Elinympäristöjä/luontotyyppijä koskevaa luontoselvitysaineistoa on yritetty saattaa ajan tasalle kaavoittajan toimesta vasta kaavaehdotusvaiheen jälkeen 2017-2018. Tässä selvityksessäkin on puutteensa, joita on kuvattu yksityiskohtaisemmin *Liitteessä 2*. Tunnistamatta on jäänyt kaksi luonnontilaista tai sen kaltaista korpea sekä osa metsälaitumista/hakamaista, lehdoista sekä runsaslahopuustoisista kangasmetsistä, vaikka yleisesti ottaen arvokkaita elinympäristöjä/luontotyyppijä onkin tunnistettu huomattavasti runsaammin kuin vuoden 2005 selvityksessä (kts. *Liite 4 - Luontoselvitysten tuloksia ja*

suosituksia). Tässä selvityksessä tunnistetut arvokkaat luontokohteet ovat muuttaneet kaavaratkaisua lopullisen asemakaavan alueella vain vähän verrattuna kaavaehdotukseen, ja huomattava osuus niistä on osoitettu muuttavaan maankäytön aluevarauksiksi kuten rakentamisalueiksi, kaduiksi tai puistoiksi.

Myös Uudenmaan liitto (2019) on selvittänyt kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen elinympäristö/luontotyyppi- ja lajistoarvoja osalta kaava-alueita. Tämän selvityksen perusteella Uudenmaan liitto on rajannut maakunnallisesti arvokkaita luontoalueita (https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23400/Luontoselvityskohteiden_maakunnallinen_arvo.pdf; kts. myös *Liite 4 - Luontoselvitysten tuloksia ja suosituksia*), jotka ovat päätyneet myös vuonna 2020 hyväksytyyn Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan (ns. Uusimaa 2050 -kaava) suojeluvarauksiksi. Nämä on kuitenkin jätetty huomiotta lopullisessa, v. 2021 hyväksytyssä Miilukorpi II -asemakaavassa, ja huomattavia osia niistä on osoitettu muuttavaan maankäytön aluevarauksiksi kuten rakentamisalueiksi, kaduiksi tai puistoiksi.

Kaava-alueelta on olemassa myös Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin teettämä luontotyyppiselvitys (2017, toimii perustana *Liitteelle 2*, jota varten luontotyyppien uhanalaisluokat päivitetty vastaamaan nykyistä uhanalaisarviota). Selvitys on saatettu Espoon kaavoittajalle tiedoksi kaavaehdotuksen lausuntovaiheessa. Kuten muissakin luontoselvityksissä todetut arvokkaat luontokohteet, myös tässä selvityksessä todetut arvokkaat kohteet on merkittävältä osin jätetty huomiotta lopullisessa asemakaavassa, ja niitä on osoitettu muuttavaan maankäytön aluevarauksiksi kuten rakentamisalueiksi, kaduiksi tai puistoiksi.

Kaava-alueen linnustoa on selvitetty useaankin otteeseen kaavatyön aikana. Tästä huolimatta kaavatyössä on jätetty huomiotta, että alue on v. 2018 luokiteltu osaksi Nuuksion järviylängön maakunnallisesti tärkeää metsälinnuston pesimäaluetta (ns. MAALI-alueet, *Liite 5*).

Liito-oravan esiintymistä kaava-alueella on myös selvitetty useaan otteeseen kaavatyön aikana. Kaava-alueella on em. selvityksissä todettujen liito-oravaesiintymien lisäksi runsaasti liito-oravalle hyvin soveltuvia metsiä, joista merkkejä liito-oravista ei näissä selvityksissä ole havaittu. Selvityksistä tuoreinkin on kuitenkin vuodelta 2016, eli 4½ vuotta ennen kaavan hyväksymistä. Selvitystä on pidettävä pahasti vanhentuneena, kun otetaan huomioon liito-oravien kyky levittäytyä nopeasti niille sopiville metsäaluille jos näiden lähistöllä on jo ennestään liito-oravaesiintymiä.

Kaava-alueella on runsaasti vaateliaalle ja uhanalaiselle sammalien, jäkälien ja kääväkkäiden lajiryhmiin kuuluvalla metsälajistolle sopivaa elinympäristöä. Silti näihin metsien peruslajiryhmiin kohdistuvaa selvitystä kaava-alueelle ei ole tehty kaavatyön yhteydessä lainkaan, lukuun ottamatta yhden erityisesti suojeltavan lajin, lahokaviosammalen, esiintymisen selvittämistä (2019, 2020).

Summaten: MRL 9 §:n 5 momentin mukaan tarkempia säännöksiä kaavan vaikutusten selvittämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. MRA 1 §:n mukaan selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin. Kaavoittajan Miilukorpi II -asemakaavan kaavaselostuksessa ilmaisema näkemys asiasta on seuraava: ”Asemakaava on laadittu pohjautuen alueelle laadittuihin asemakaavatasoihin luontoselvityksiin, joiden perusteella arvokkaat luontokohteet ja -alueet on rajattu rakentamisen ulkopuolelle. Vireillä olevan maakuntakaavan suojelualueet sijoittuvat pääosin asemakaavan mukaisten rakentamisalueiden ulkopuolelle.” Kuten yllä aiemmin on todettu, kaavaratkaisu perustuu todellisuudessa suurelta osin vanhentuneeseen ja alun perinkin puuteelliseen luontoselvitykseen ja myöhemmin tehtyjen tarkempien ja ajantasaisempien selvitysten tulokset on suurelta osalta sivuutettu. Niissä luonnoltaan arvokkaiksi todettuja alueita on osoitettu laajalti rakentamiseen. Myös maakuntakaavatyössä maakunnallisesti arvokkaiksi todettujen ja siksi maakuntakaavaan suojeluvaramuksina merkittyjen luontokokonaisuuksien päälle on todellisuudessa esitetty laajalti rakentamista. Kaava-alueita koskevat liito-oravaselvitykset ovat vanhentuneet ja useita metsäluonnon avainlajiryhmiä koskevia luontoselvityksiä ei ole lainkaan tehty. Kaavoittajalla ei näin ollen ole ollut edes mitään edellytystä tehdä todenmukaista arviota kaavan vaikutuksista kasvi- ja eläinlajeihin eikä luonnon monimuotoisuuteen, eikä tällaista arviota ole tehty. Kaava on siten lainvastainen ja tulee kumota.

2. Kaava ei täytä MRL 54 §:n mukaisia asemakaavan sisältövaatimuksia

MRL 54 §:n 2 momentin mukaan asemakaava tulee laatia niin, että *luonnonympäristöä vaalitaan eikä siihen liittyviä erityisiä arvoja hävitetä*. Kuten aiemmin tässä valituksessa on todettu, tämä ei Miilukorpi II -asemakaavassa toteudu, koska muuttavaa maankäyttöä on osoitettu runsaasti arvokkaiden luontokohteiden päälle, eikä kaikkia olennaisimpia luonnonarvoja ole kaavatyön yhteydessä edes selvitetty. Kaava on siten lainvastainen ja tulee kumota.

Kaava-alueella on lainvoimainen yleiskaava (Espoon pohjoisosien yleiskaava I). Kyseinen kaava on kuitenkin laadittu jo vuonna 1997, eli ennen nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain voimaantuloa, eikä sen kaavaratkaisu enää vastaa kaikilta osiltaan nykyisen lainsäädännön vaatimuksia. Lisäksi Miilukorpi II -kaava-alueen luonnonolosuhteet ovat yli 20 vuodessa muuttuneet merkittävästi. Näiden seikkojen perusteella yleiskaavaa tulee pitää MRL 42 §:n 4 momentin mukaisesti ilmeisen vanhentuneena, jolloin asemakaavaa koskisivat MRL 54 §:n 4 momentin mukaisesti soveltuvilta osin myös MRL 39 §:n mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset. Näistä vaatimuksista hyväksytyt asemakaava ei täytä seuraavia:

Kaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- *yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys,*
- *olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö*
- *luonnonarvojen vaaliminen*

Miilukorpi II -asemakaavan kaavaratkaisu luo nykyisestä taajamarakenteesta irrallaan olevan asuinalueen, joka tuhoaa kaava-alueen luonnonarvoja. Kaavaselostuksen mukaan alueelle ei olisi tulossa myöskään joukkoliikennettä. Kokonaisuutena voidaan todeta, ettei yksikään ylle listatuista yleiskaavan sisältövaatimuksista toteutuisi, ja kaava on siten lainvastainen. Yleiskaavan vanhentuneisuutta korostaa edelleen se, että Espoo on jo vuosia laatinut alueella uutta yleiskaavaa, jonka kaavaehdotuksessa esitetty kaavaratkaisu poikkeaa merkittävästi nykyisen yleiskaavan kaavaratkaisusta.

3. Valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden vaatimukset eivät täyty

Valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden tavoitteen *Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu* sisältö: *"Alueidenkäytöllä edistetään yhdyskuntien ja elinympäristöjen ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä. Olemassa olevia yhdyskuntarakenteita hyödynnetään sekä eheytetään kaupunkiseutuja ja taajamia"* on pitkälti sama kuin kohtaan 2 listattujen yleiskaavan sisältövaatimusten, joten Miilukorpi II -asemakaava on myös valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden vastainen tältä osin.

4. Maakuntakaava ei ole toiminut ohjeena Miilukorpi II -asemakaavan laidinnassa MRL 32 §:n ja MRL 54 §:n edellyttämällä tavalla

Kaava-alueella on lainvoimainen yleiskaava (Espoon pohjoisosien yleiskaava I). Kyseinen kaava on kuitenkin laadittu jo vuonna 1997, eli ennen nykyisen maankäyttö ja rakennuslain voimaantuloa, eikä sen kaavaratkaisu enää vastaa kaikilta osiltaan nykyisen lainsäädännön vaatimuksia. Lisäksi Miilukorpi II –kaava-alueen luonnonolosuhteet ovat yli 20 vuodessa muuttuneet merkittävästi. Näiden seikkojen perusteella yleiskaavaa tulee pitää MRL 42 §:n 4 momentin mukaisesti ilmeisen vanhentuneena. Yleiskaavan vanhentuneisuutta korostaa edelleen se, että Espoo on jo vuosia laatinut alueella uutta Espoon pohjois- ja keskiosien yleiskaavaa, jonka kaavaehdotuksessa esitetty kaavaratkaisu poikkeaa merkittävästi nykyisen yleiskaavan kaavaratkaisusta.

Edellä todetun johdosta Miilukorpi II -asemakaavan laatimista ohjaavana kaavana olisi vähintäänkin sen viimeistelyvaiheessa tullut MRL 32 §:n ja 54 §:n mukaisesti toimia Uudenmaan maakuntakaavan.

Uudenmaan maakuntavaltuusto hyväksyi Uudenmaan maakuntakaavaksi niin sanotun Uusimaa 2050 -kaavakokonaisuuden 25.8.2020 – lähes ½ vuotta aiemmin kuin Espoon kaupunginvaltuusto teki päätöksen Miilukorpi II –asemakaavan hyväksymisestä - ja maakuntahallitus päätti sen voimaantulosta 7.12.2020, yli 1 kk ennen Espoon kaupunginvaltuuston päätöstä. Maakuntahallituksen päätös on toistaiseksi täytäntöönpanokiellossa maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä tehtyjen oikeusvalitusten käsittelyn ajan, mutta maakuntavaltuuston päätös on ollut Espoon kaavoittajien ja luottamushenkilöiden tiedossa jo hyvissä ajoin ennen kuin kaupunginvaltuusto on tehnyt hyväksymispäätöksen Miilukorpi II –asemakaavasta, jossa osoitetaan runsaasti rakentamista ja muuta muuttavaa maankäyttöä maakuntavaltuuston hyväksymän maakuntakaavan suojeluvarausten alueelle. Ne luontotiedot, joihin maakuntakaavan suojeluvaraukset perustuvat, ovat olleet Espoon kaavoittajan tiedossa viimeistään syksystä 2019 alkaen, jolloin suojeluvaraukset ja niiden perusteet oli sisällytetty Uusimaa 2050 -kaavan kaavaehdotuksen nähtävilläolo-aineistoon. Espoossa on siis tehty täysin tietoinen ratkaisu olla pitämättä maakuntakaavaa ohjeena Miilukorpi II –asemakaavaa laadittaessa.

5. Kumottaviksi vaadittavista kaavavarauksista (toissijainen vaatimus)

Siinä tapauksessa ettei oikeus myöntyisi perusteltuun vaatimukseemme koko Miilukorpi II -asemakaavan kumoamisesta, vaadimme kumottaviksi *Liitteessä 2* yksilöityjä, arvokkaille luontokohteille sijoittuvia, muuttavaa maankäyttöä edustavia kaavavarauksia MRL 54 §:n ja 39 §:n luonnonarvojen vaalimista koskevien kaavan sisältövaatimusten perusteella sekä niiltä osin kun kumottaviksi vaaditut varaukset ovat päällekkäisiä Uusimaa 2050 -kaavan suojeluvarausten kanssa, myös maakuntakaavan vastaisina.

Valitusoikeus

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä on toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan oikeus valittaa kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n ja Espoon ympäristöyhdistys ry:n tarkoituksena on luonnon- ja ympäristönsuojelu ja niiden toimialueet kattavat Espoon kaupungin alueen.

Helsingissä ja Espoossa 9.3.2021

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Laura Räsänen
puheenjohtaja

Lauri Kajander
erityisasiantuntija

Espoon ympäristöyhdistys ry

Anni Simola
puheenjohtaja

Kristiina Mod
sihteeri

LIITTEET:

Liite 1: Espoon kaupunginvaltuuston 25.1.2021 kokouksen pöytäkirja. Valituksenalainen päätös on § 11.

Liite 2: Kohdekuvaukset - kumottavaksi vaadittavat kaavavaraukset

Liite 3: Kaavan vaiheet

Liite 4: Luontoselvitysten tuloksia ja suosituksia

Liite 5: Kaava-alueen sijainti osana maakunnallisesti arvokasta metsälintujen pesimäaluetta (Nuuksion järviylänkö)